ROK XIII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 12

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 CZERWCA 1938 ROKU

BEZPIECZEŃSTWO PRACY

Sprawa bezpieczeństwa pracy w przemyśle jest jednym z aktualniejszych zagadnień, jakim zajmuje się Związek Przemysłu Chemicznego. Sekcja Bezpieczeństwa Pracy opublikowała — jak wiadomo — instrukcje, dotyczące bezpieczeństwa pracy przy operowaniu kwasem siarkowym, ługiem sodowym oraz podczas fabrykacji półproduktów organicznych i barwników. We wstępnym stadium znajdują się prace nad instrukcją bezpieczeństwa w przemyśle chemiczno-farmaceutycznym.

Wprawdzie przemysł chemiczny, gdzie ilość robotników jest stosunkowo mniejsza niż w przemysłach opartych na technologii mechanicznej, nie jest w tak wysokim stopniu narażony na skutki niebezpieczeństw wynikających z mechanicznego ruchu urządzeń, jak np. przemysł przetwórczo-metalowy albo włókienniczy — niemniej akcja bezpieczeństwa pracy obejmować musi wszystkie gałęzie przemysłu, a Związek Przemysłu Chemicznego jest jedną z najpierwszych organizacji przemysłowych, które zajęły się tą sprawą.

Bliższa współpraca, jaką z początkiem roku bieżącego zainicjował Związek Przemysłu Chemicznego z wzorcownią bezpieczeństwa pracy przy Muzeum Techniki i Przemysłu, pozwala jeszcze głębiej podchodzić do spraw bezpieczeństwa pracy w przemyśle chemicznym.

Kierownik wzorcowni, Inż. Andrzej Mazurkiewicz, ogłosił nakładem Instytutu Spraw Społecznych bardzo interesujące studium p. t. „Zagadnienie organizacji bezpieczeństwa pracy". Jest to książka istotnie niezbędna dla organizatorów bezpieczeństwa pracy, gdyż autor referuje w niej całokształt zagadnienia na tle rozwoju form organizacyjnych i ewolucji pojęć we Francji, Anglii, Belgii, Niemczech, Szwajcarii, Kanadzie i Stanach Zjedn. A. P. Zagadnienie to rozwija w części pierwszej, omawiając szczegółowo działalność dobrowolnych i przymusowych organizacji bezpieczeństwa, działalność robotników i ich organizacji w akcji bezpieczeństwa pracy, sposób zorganizowania muzeów bezpieczeństwa pracy, wreszcie zastanawiając się szczegółowo nad wynikami akcji przeciwwypadkowej.

Część druga poświęcona jest sprawom rozwoju akcji bezpieczeństwa pracy w Polsce. Przeszłość tej sprawy w Polsce nie była nadto interesująca: przemysł nie doceniał własnych korzyści, wynikających z akcji bezpieczeństwa pracy (unikanie strat i dezorganizacji zakładu wskutek wypadków), albo też nie miał w tej akcji bezpośredniego interesu, wobec istnienia sztywnych składek na ubezpieczenie od wypadków. Położenie zmieniło się zasadniczo, gdy wprowadzono zasadę, iż przedsiębiorstwa zajmujące się akcją bezpieczeństwa pracy korzystają z prawa obniżania składek przy obowiązkowym ubezpieczeniu wypadkowym. Przed paru laty kilka związków branżowych podjęło akcję bezpieczeństwa pracy, bądź to zajmując się generalnymi normami w tym zakresie, bądź też inicjując powołanie komórek bezpieczeństwa pracy na terenie poszczególnych fabryk.

Zastanawiając się nad drogami przyszłości akcji bezpieczeństwa pracy w Polsce, autor dochodzi do wniosku, że niezbędne jest powołanie organizacji dwustopniowej. Organizacją pierwszego stopnia będzie służba bezpieczeństwa pracy na terenie każdej fabryki. Organizacja fabryczna powinna przewidywać istnienie działu bezpieczeństwa pracy — celem prowadzenia akcji profilaktycznej, działu ratowniczego, straż pożarną, wreszcie koło bezpieczeństwa pracy. Organizacją drugiego stopnia będą zrzeszenia, mające za jedyny cel lub jeden z celów prowadzenie akcji bezpieczeństwa pracy, przy czym ich zasadniczymi zadaniami będzie werbowanie jaknajwiększej ilości przedsiębiorstw do systematycznej akcji zapobiegawczej, wyszkolenie kierowników tej akcji, zorganizowanie służby bezpieczeństwa na terenie zakładów pracy, dostarczenie im celowego materiału instrukcyjnego i propagandowego, wreszcie nadzór nad służbą bezpieczeństwa pracy.

Książka napisana jest w sposób bardzo interesujący. Czyta się ją z rzetelną radością, że naszej literaturze specjalnej przybyło poważne dzieło, rozważające w sposób naukowy zagadnienie bezpieczeństwa pracy. Następne wydanie należałoby może uzupełnić bibliografią przedmiotu, nie tylko w formie zestawienia artykułów i prac na ten temat (co zostało zrobione w obecnym wydaniu) ale również — a może przede wszystkim — zestawieniem ogłoszonych w Polsce instrukcyj bezpieczeństwa. Z obecnej bowiem książki nie wynika bynajmniej, że mamy już dość pokaźną ilość takich instrukcyj. W szczególności nie są wskazane wymienione przez nas na początku instrukcje w zakresie przemysłu chemicznego. Sadzić należy, że spis dorobku osiągniętego w Polsce stanowiłby cenne uzupełnienie wszechstronnego i doskonale opracowanego materiału.

Książka znajduje się już w handlu księgarskim i powinna znaleźć się w podręcznej biblioteczce każdej fabryki chemicznej w Polsce.

ROZWÓJ PRODUKCJI KRAJOWEGO SIARCZANU BARU.

Jak wiadomo firma Inż. J. Nowacki w Kielcach już z górą rok temu przystąpiła do produkcji krajowego siarczanu baru, sprzedając go zarówno w stanie surowym jak chem. oczyszczony i mielony. Doceniając w pełni pozytywne znaczenie gospodarcze oparcia produkcji chemicznej na własnych surowcach, zamieszczaliśmy w tej sprawie kilkakrotnie notatki w „Wiadomościach", we wrześniu zaś ub. r. zwołana została przez Związek konferencja z udziałem przedstawicieli fabryk chemicznych konsumujących siarczan baru, oraz f-my produkującej go, celem omówienia możliwości zastąpienia barytu, importowanego dotychczas z zagranicy, produktem krajowym. O przychylnym ustosunkowaniu się fabryk chemicznych do tej sprawy świadczy fakt, że na ogólną ilość ok. 330 ton barytu konsumowanego w ciągu miesiąca przez przemysł chemiczny, z górą połowa jest produktem krajowym.

Firma J. Nowacki, ze swej strony, czyni nieustanne starania celem udoskonalenia jakości barytu, uzyskując zresztą korzystne rezultaty.

Obecnie krajowy siarczan baru zużywany jest w poważnych ilościach do produkcji litoponu oraz przez fabryki wyrobów gumowych, w mniejszym stopniu przez fabryki farb suchych. Celem zbadania możliwości używania w większym stopniu niż dotychczas krajowego barytu przez fabryki farb, w dn. 2 czerwca r. b. odbyła się w Związku konferencja przedstawicieli tych fabryk oraz firmy J. Nowacki.

W wyniku obrad stwierdzono, że gatunek barytu krajowego stale się polepsza i chociaż w chwili obecnej nie może jeszcze zastąpić wyższych gatunków zagranicznego siarczanu baru, w szcz. używanych do farb o kolorach jasnych, jednakże postanowiono używać baryt krajowy w większych niż dotychczas rozmiarach, mniej więcej w rozmiarach 20 — 25% ogólnej ilości konsumowanego przez fabryki farb barytu.

Należy przypuszczać, że nieustanne próby prowadzone przez firmę J. Nowacki celem udoskonalenia produktu krajowego oraz poszukiwania nowych, czystszych pokładów, dadzą pozytywne wyniki i pozwolą zainteresowanym fabrykom zaopatrywać się wyłącznie w produkt krajowy.

INFORMACJE EKSPORTOWE

W drugiej połowie czerwca r. b. przewidziane jest rozpoczęcie rokowań handlowych z Jugosławią. Zainteresowane przedsiębiorstwa otrzymały od Związku zapytania w tej sprawie.

W związku z przewidywanymi rokowaniami o zawarcie układów z Peru i Ekwadorem zainteresowane firmy proszone są o zgłaszanie swych postulatów.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (Nr 16 „Informatora Eksportowego"):

Belgia. Podwyższenie ceł na tłuszcze i oleje roślinne.

Ekwador. Wprowadzenie przez rząd ekwadorski ograniczeń importowych i dewizowych.

Jugosławia. Ogłoszone zostały nowe przepisy w sprawie udzielania zezwoleń na import lekarstw.

W poprzednim numerze podaliśmy wiadomość o wzięciu przez Polskę udziału w Kanadyjskiej Wystawie Narodowej w Toronto, która odbędzie się w czasie od 26 sierpnia do 10 września r. b. Obecnie z przyjemnością stwierdzamy, że przemysł chemiczny, doceniając znaczenie rynku kanadyjskiego, jako ew. rynku zbytu dla polskich produktów chemicznych, weźmie w tej wystawie poważny udział. Wśród ok. 80 firm polskich, biorących udział w wystawie znajdują się następujące przedsiębiorstwa chemiczne: Zjednocz. F-ki Związków Azotowych w Mościcach i w Chorzowie, Państw. Wytwórnia Prochu w Pionkach, Polskie Zakł. Przem. Cynkowego, S. A., Huta Feniks i B-cia Inwald, R. Barcikowski S. A., „Strem" S. A., F-ka Bieli Cynk. B-ci Löbbecke, Ardal S. A., Gentleman S. A., Henryk Żak, Fabr. Chem. „Zenit".

Należy przypuszczać, iż nawiązanie bliższego kontaktu handlowego z rynkiem kanadyjskim i zaznajomienie go z wyrobami polskiego przemysłu chemicznego, spowoduje zwiększenie się dotychczasowego minimalnego wywozu chemikalii do Kanady.

W połowie lipca r. b. Związek nasz organizuje wycieczkę przedstawicieli polskiego przemysłu chemicznego do Szwecji. Uczestnicy tej wycieczki, która ma mieć charakter reprezentacyjny, będą mieli możność bliższego zetknięcia się z tamtejszymi czynnikami oficjalnymi i nawiązania kontaktu ze szwedzkimi sferami gospodarczymi, w szcz. związanymi z przemysłem chemicznym.

W okresie styczeń — kwiecień 1938 r. eksport produktów chemicznych osiągnął wartość 17315 tys. zł., co w porównaniu z wartością eksportu w tym samym okresie ub. r. (18769 tys zł.) stanowi spadek o 7,7%.

Z artykułów których eksport znacznie zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego należy wymienić: siarczan amonu, karbid, biel cynkową, saletry i przędzę jedwabiu sztucznego. Zwiększył się natomiast wywóz: benzolu surowego i oczyszczonego, siarczanu miedzi, azotniaku, żelazochromu i klejów.

KRONIKA

Dn. 27 maja r. b. odbyła się w Warszawie uroczystość przekazania przez Związek Polskich Olejarni dwuch samolotów typu RWD 13, ofiarowanych Aeroklubowi Warszawskiemu. Okolicznościowe przemówienie w imieniu Związku Olejarni wygłosił p. Inż. J. Podraszko, któremu odpowiedział Prezes Aeroklubu, p. Min. J. Piasecki. W uroczystości wzięli udział liczni przedstawiciele władz państwowych z pp. Ministrami A. Rosem i M. Wierusz-Kowalskim na czele.

W imieniu Związku Przemysłu Chemicznego przemawiał p. Inż. W. Płużański, podkreślając, że obecnie ufundowane samoloty uzupełniają do ogólnej ilości 7-miu liczbę aeroplanów, ofiarowanych warszawskiemu aeroklubowi przez fabryki chemiczne.

Dn. 26 maja r. b. odbyła się w Krakowie uroczystość przekazania 20 pułkowi piechoty ciężkiego karabinu maszynowego, ufundowanego przez Zakł. Przemysł „Bieżanów".

Dziennik „Argus", wychodzący w Rumunii od 27 lat i poświęcający stale dużo uwagi zagadnieniom polskim i rozwojowi współpracy polsko-rumuńskiej, wydaje wkrótce numer specjalny z okazji podniesienia poselstw: polskiego w Rumunii i rumuńskiego w Polsce — do rangi ambasad.

Numer specjalny będzie poświęcony omówieniu m. innymi zagadnień gospodarczych obu państw oraz dotychczasowego i przyszłego rozwoju współpracy gospodarczej polsko-rumuńskiej.

Komitet Budowy Muzeum Techniki i Przemysłu komunikuje o wpłaceniu przez Zrzeszenie Producentów Przędzy Bawełnianej w Polsce dalszej dotacji, wynoszącej 25 tys. zł., na rzecz budowy gmachu Muzeum.

Należy z uznaniem podkreślić, że przemysł łódzki zaczyna się wysuwać na jedno z czołowych miejsc przy realizacji tak doniosłego dzieła, jakim jest budowa nowoczesnego gmachu dla Muzeum Techniki i Przemysłu.

Ofiarność na ten cel Zrzeszeń i Związków przemysłowych oraz poszczególnych placówek jest obecnie specjalnie aktualna ze względu na końcową fazę prac przygotowawczych, związanych z rozpoczęciem budowy Muzeum, które ma stanąć na terenie ofiarowanym przez Zarząd Miasta, nad Wisłą, między mostem Poniatowskiego a linią średnicową.

W dn. 19 — 23 września r. b. odbędzie się w Stanach Zjednoczonych w Waszyngtonie VII Międz. Kongres Naukowej Organizacji, zorganizowany przez Międzynarodowy Komitet Naukowej Organizacji, reprezentujący 17 państw, przy czynnej współpracy Związku Izb Handlowych Stanów Zjedn. A. P. Celem Kongresu jest przedyskutowanie wszelkiego rodzaju zagadnień, związanych tak z teorją jak i praktycznym zastosowaniem organizacji naukowej w przemyśle, rolnictwie i w gospodarstwie domowym. Osoby pragnące wziąć udział w Kongresie winny zwrócić się niezwłocznie do Polsk. Kom. Naukowej Organizacji w Warszawie, Mokotowska 51/53 (tel. 838-13), który udziela wszelkich informacyj i przyjmuje zapisy. Termin ostateczny przyjmowania zgłoszeń uczestnictwa przez Komitet Org. w N. Yorku ustalony został na dzień 30 czerwca r. b.

Dnia 24 maja i 3 czerwca r. b. odbyły się na terenie Związku posiedzenia Grupy fabryk przemysłu gumowego, poświęcone rozpatrzeniu bieżących zagadnień surowcowych i produkcyjnych przemysłu gumowego.

Dnia 2 czerwca r. b. odbyło się na terenie Ministerstwa Komunikacji posiedzenie Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Komunikacyjnej. Komitet Taryfowy rozpatrzył, między innymi, projekt regulaminu Przewozu Przesyłek Towarowych.

W czasie od 3 — 13 września r. b. odbędą się we Lwowie XVIII Międzynarodowe Targi Wschodnie.

Wszelkich informacyj udziela oraz zapisy przyjmuje Izba Przemysłowo - Handlowa we Lwowie, Lwów, Akademicka 17.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 37 z dnia 25 maja 1938 ukazało się pod poz. 313 rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 5 maja 1938 r. o zmianie tabeli towarowej, stanowiącej załącznik do § 4 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 9 października 1934. Przepisy wykonawcze do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. o ustanowieniu taryfy celnej przywozowej.

Rozporządzenie wchodzi w życie dnia 24 czerwca 1938 r.

W Dz. Ust. Nr. 39 z dnia 8 czerwca 1938 ukazało się pod poz. 328 rozporządzenie Ministrów Komunikacji i Skarbu z dnia 28 kwietnia 1938 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Spraw Zagranicznych, Spraw Wojskowych, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zwalniania od dodatku drogowego i opłat na rzecz Państwowego Funduszu Drogowego olejów mineralnych, spirytusu i benzolu, przeznaczonych do napędu pojazdów mechanicznych przedstawicielstw dyplomatycznych i zawodowych przedstawicielstw konsularnych państw obcych.

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 8 czerwca r. b.

W Dz. Ust. Nr. 39 z dn. 8 czerwca r. b. ukazało się pod poz. 329 rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 maja 1938 r. o budowie i stanie technicznym przenośnych zbiorników do gazów sprężonych, skroplonych i rozpuszczonych pod ciśnieniem.

Rozporządzenie powyższe wejdzie w życie dn. 8 grudnia 1938 r.

W Dzien. Urzęd. Min. Skarbu Nr. 15 z dn. 31 maja r. b. ukazał się okólnik Ministerstwa Skarbu z dnia 20 maja 1938 r. L. D. VI. 5868/4/38 w sprawie przyrządów i odczynników w rozlewniach octu fermentacyjnego.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 23 z dnia 3 czerwca 1938 r. ogłoszone zostały następujące zmiany w zakresie taryf na produkty chemiczne.

Podwyższone zostały opłaty klas zasadniczych dla węglanu wapnia strąconego z poz. 572 KT.

Dotychczasowe opłaty klas II - 6 - P_2 zastępuje się opłatami I - 1 - P_1.

Taryfa specjalna WE - 26 na przewozy supertomasyny i superfosfatów została zastąpiona nową taryfą WE - 26. Do taryfy tej został wprowadzony fosforan wapnia z poz. 644 g KT.

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	330.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty	225.—
Amoniak skroplony za 1 kg. NH_3	1.45
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy 98—100%	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat	15.—
Boraks krystal. (franco st. odb.)	77.—
Chlor ciekły	115.—
* Chloran potasu, techn. miel.	170.—
* Chloran sodu techn.	150.—
Chlorek bielący (parytet Ząbkowice)	30 60
* Chlorek cynku w proszku biały	115.—
Chlorek wapnia	17.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform purissimum	650.—
* Cytrynian sodowy	550.—
Dwuchromian potasu	155.—
Dwuchromian sodu	125.—
Dwufosforan sodowy (brutto za netto)	57.—
Dwuwęglan sodowy	36.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	160.—
* Gliceryna destylowana 85% (franco st. odbiorcza)	290.—
* Gliceryna farmaceutyczna 90%	310.—
Karbid (franco st. odb.)	50.—
Karbolineum	22.—
Klej kostny (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	180.—
Klej skórny (brutto za netto franco st. odbiorcza)	
Gatunek Extra	250.—
Gatunek I	230.—
Krezol DAB4	75.—
*Kwas cytrynowy	42J —
Kwas mrówkowy 80%	200—210.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas winowy	440.—
* Kwaśny winian sodowy	620.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5 (brutto za netto)	15.—
Mączka rogowa 13/14% N (brutto za netto)	35.—
* Nadchloran potasu	150.—
* Naftalen czysty w łuskach	55.—
Octan metylu	300.—
Octan ołowiu gat. I	165.—
Octan sodu kryst.	90.—
* Oleina destylowana (franco st. odb.)	225.—
Olej kopytkowy	420.—
Olej kostny	400.—
Oleum 20%	12.75
Potaż kalcynowany 90/92%	110.—
Potaż żrący topiony 88/92%	135.—
Saletra potasowa	120.—
Saletra sodowa przem.	58.—
Saletra sodowa rafin.	69.—
Salmiak rafinowany	100.—
Salmiak sublimowany	180.—
Siarczan amonu kryst.	24.70
Siarczan miedzi (parytet Warszawa)	73—74.—
Siarczek sodu 60/62%	52—54.—
Smoła preparowana	15.25
Soda amoniakalna	20.70
Soda żrąca (kaustyczna)	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Stearyna (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	210.—
Superfosfat 16% (franco st. odbiorcza)	10.75
Toluen chem. czysty	95.—
Trójfosforan sodowy (brutto za netto)	65.—
Żelatyna techn. (brutto za netto, franco st. odbiorcza)	475.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy je rozumieć za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką należy rozumieć wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Druk L. Bogusławskiego i S-ki Świętokrzyska 11.